

Celem projektu badawczego jest odpowiedź na pytanie „**w jaki sposób ruchy społeczne wykorzystują dane do legitymizacji swoich działań?**”, co zostanie empirycznie przestudiowane na przykładzie ruchów społecznych, które zajmują się zagadnieniami klimatu i środowiska w Polsce, Europie i na świecie. W centrum rozważań teoretycznych oraz procesu badawczego znajduje się kategoria aktywizmu danych jako nowego repertuaru działań ruchów społecznych. Datafikacja zmienia współczesne społeczeństwa oraz znacząco wpływa na politykę, jak również w coraz większym stopniu na aktywizm społeczny. Datafikacja jest szczególnie istotna w sferze klimatu i środowiska, stając się głównym sposobem poznawania i tworzenia predykcji odnośnie natury w polityce publicznej. Dane stanowią uniwersalny język technokratycznego zarządzania naturą, zaś aktywiści ekologiczni coraz częściej przyjmują ten sposób opisu rzeczywistości, sięgając po technologie datafikacji, wizualizacji oraz posługując się danymi w kontekście sporu i perswazji dotyczącej zanieczyszczeń środowiska naturalnego oraz zmian klimatycznych.

W badaniach nad aktywizmem danych można wyróżnić dwa dominujące wątki teoretyczne. Po pierwsze, aktywizm danych postrzega się jako zestaw działań zbiorowych, w których dane stanowią przedmiot sporu bądź obiekt kontestacji, jak ma to miejsce w protestach przeciwko łamaniu prywatności oraz inwigilacji. Po drugie, aktywizm danych rozpatruje się jako środek działania oraz użycie danych na korzyść oddolnych aktorów politycznych, w tym ruchów społecznych.

Projekt badawczy proponuje nową definicję aktywizmu danych jako formy legitymizacji działań w sferze polityki klimatycznej i środowiskowej, która zarazem jest formą uczestnictwa w tzw. hegemonii danych w tej sferze politycznej. Przyjmuje zatem perspektywę relacyjną i kulturową. Hegemonię danych można zdefiniować na dwa sposoby. Po pierwsze, jako ramę możliwego doświadczenia lub system znaczeń, który kształtuje nasze poczucie rzeczywistości. Po drugie, jako dynamiczną praktykę wiązania heterogenicznych elementów rzeczywistości z dominującymi znaczeniami. Rola hegemonii danych w obszarze polityki środowiskowej sprowadza się do kreowania naszego doświadczenia zmiany klimatu i zanieczyszczenia środowiska, ale także do praktyki datafikacji szczegółowych bądź lokalnych problemów, które powinny zostać włączone w sferę politycznego zarządzania. Hegemoniczna rola danych w tym polu jest zarówno warunkiem realizacji polityki klimatyczno-środowiskowej, jak również polityczną szansą dla ruchów społecznych.

W projekcie badawczym zastosowana zostanie metodologia jakościowego studium przypadku. Wybór przypadków będzie oparty na skali działania poszczególnych organizacji ruchów społecznych w obszarze polityki środowiskowej i klimatycznej. Wstępnie planuję dobrać trzy organizacje ruchów społecznych, które są zróżnicowane pod względem skali działania: Greenpeace International (przypadek globalny), Fridays for Future (przypadek *ponadnarodowy*) oraz Polski Alarm Smogowy (przypadek *ponadlokalny*). Każda organizacja ruchów społecznych zostanie przebadana za pomocą analizy treści (różnorodnych wytworów ruchów społecznych, które są oparte na danych) oraz wywiadów pogłębionych z aktywistami z każdej wybranej organizacji. Wyniki empiryczne z poprzednich części zostaną uzupełnione o tzw. wywiady eksperckie, mające na celu rekonstrukcję otoczenia politycznego każdej organizacji ruchów społecznych.

Spodziewanym wynikiem projektu pod względem empirycznym jest pogłębienie dotychczasowego stanu wiedzy na temat zjawiska aktywizmu danych jako źródła legitymizacji ruchów społecznych w polityce klimatyczno-środowiskowej. W sensie teoretycznym badania rozszerzą koncepcję aktywizmu danych o znaczenia relacyjne i kulturowe. Wyniki projektu zostaną złożone w postaci artykułu badawczego do międzynarodowego czasopisma naukowego, które podejmuje zagadnienia badań ruchów społecznych bądź socjologii cyfrowej.